

Känner biblioteken till minoritetsförfattare?

I bibliotekslagen från 2013 står det att biblioteken har ett utvidgat ansvar att ägna särskild uppmärksamhet åt vissa grupper, bl a de nationella minoriteterna. Biblioteken har en uppgift att vitalisera de nationella minoritetsspråken genom att erbjuda litteratur på dessa språk.

I en studie om hur folkbiblioteken i Stockholms län arbetat med nationella minoritetsspråken konstaterar utredaren Cecilia Bengtsson att det skiftar allt från att ha ett litet bestånd av böcker till att man ordnar programverksamhet.

Jag skickade ett frågeformulär till inköpsansvariga till 65 bibliotek inom det finska förvaltningsområdet. Jag fick svar av 19 bibliotek och svaren ger en liknande bild, kunskapen och intresset varierar mycket från bibliotek till bibliotek. I vissa fall verkade det inte spela någon roll för biblioteken att kommunen ingår i förvaltningsområdet.

Sverigefinska författare

På frågan om du känner till någon sverigefinsk författare svarade nästan alla Susanna Alakoski, några nämnde också Eija Hetekivi Olsson. Många blandade ihop sverigefinskt med finlandssvenskt och radade upp författare bosatta i Finland. Bara på några bibliotek kunde man namnge en sverigefinsk författare som *skriver på finska*. I Borås kunde man flest namn. I Göteborg kände man till bara i staden bosatte Asko Sahlberg. Flera av de författare som har vunnit den sverigefinska litteraturpriset, Kaisa Vilhuinen -priset, namngavs inte. Namn som nämndes var: Tiina Laitila Kälvemäsk, Leo Ylitalo, Päivi Hällström, Sinikka Ortmark Stymne och Solja Krapu-Kallio.

Författare på andra minoritetsspråk

Umeå var bäst att svara på frågan *Känner du till någon som skriver på de andra minoritetsspråken?* De visste att Bengt Pohjanen, Lina Stoltz och Mona Mörtlund skriver på meänkieli. Anne-Grethe Leine Bientie på sydsamiska, Anne Wuolab på nordsamiska och Samuel Gaelok på lulesamiska. Av romska författare kände man till Hans Calderas och Fred Taikon. De var osäkra om Jon Petterson skrev eller har översatts på romani.

De flesta tillfrågade biblioteken kunde namnge Bengt Pohjanen. Intressant var att på ett av biblioteken den enda minoritetsförfattare man kände till var Tornedalsdiktaren Antti Keski som levde på 1600-talet.

Inom samiska litteraturen nämndes Anne Helen Laestadius, Johan Turi, Apmut Ivar Kuoljok och Linnea Axelsson (Aednan). Utöver Fred Taikon, nämnde man Katarina Taikon och Hedina Tahirović-Sijerčić.

Många visste att Niklas Olniansky skriver på jiddisch. Också Ida Olniansky nämndes.

Ny litteratur på minoritetsspråk

Många bibliotek lyfte fram BTJ:s Digitalt Häfte som en viktig källa för att hämta information om nya böcker. Det ger en bra inköpsvägledning när man skaffar ny litteratur på minoritetsspråk. Ganska många läser också rekommendationerna på Finlandsinstitutets hemsida. Andra sätt att hämta information var: minoritet.se, sociala medier, biblioteksbesökare, minoritetsmedia, Adlibris (finska) topplistor, bibliotekskataloger, bokmässor, kolleger och olika intresseföreningar.

Hur ofta köper ni minoritetslitteratur?

Mest köpte biblioteken böcker på finska eftersom urvalet av nya böcker är stort (inräknade publiceringar i Finland) och efterfrågan är störst. Många bibliotek skaffar nya finska böcker regelbundet, några gör då och då punktinsatser och några köper mycket sporadiskt.

Många bibliotek har dock ambitionen att också köpa in böcker också på de andra minoritetsspråken. Samiska böcker är efter finskan lättast att hitta, på de övriga språken är utgivningen liten. Många nämnde att de får böcker på de olika minoritetsspråken genom Kulturrådetsboksändningar. Man hänvisade också till BTJ:s digitala häfte som varje månad rekommenderar någonting på minoritetsspråk. I Borås letar man aktivt nya titlar när de ska uppmärksamma högtidsdagar eller dylikt. I Umeå har man i år (nov 2019) köpt sammanlagt 97 barnböcker på minoritetsspråk inklusive på de tre samiska varieteter.

Personal som kan minoritetsspråk

På tio av dessa 19 bibliotek kunde man i alla fall förstå finska, på fyra kunde man lite meänkieli, på två samiska och i ett lite romani.

Förslag till ansvarsbibliotek

Fyra nationella minoriteter har bibliotek som har specialiserat sig på respektive minoritet: Finlandsinstitutets bibliotek, Judiska biblioteket, Tornedalsbiblioteket och Samiska biblioteket.

I mars 2019, efter tre års arbete, överlämnade Erik Fichtelius utredningen om en nationell biblioteksstrategi till kulturministern. Han föreslår att dessa ovannämnda bibliotek skulle få status som ansvarsbibliotek som ska hjälpa de övriga biblioteken att stärka minoritetsspråken.

Utredningen har fått över hundra remissvar, de ska nu gås igenom och bearbetas till ett förslag om en ny biblioteksstrategi.

Poeten *Tuija Nieminen Kristofersson* har skrivit en studie om minoritetsspråken och biblioteken.

https://forfattarforbundet.se/web/app/uploads/2016/02/12-Minoritetsr%C3%B6ster4_febr2016.pdf